

יבבה גזרה

ביטאון שבועי בהוצאת מוסדות דחסידי בעלזא - נוף הגליל, הר יונה

יפה ותמה תורה תמימה

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' (וארא ו, ב).

כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע נסתלק ביום כ"ג בשבט שנת תרנ"ד, ובשנה שלאחריו יום כ"ג טבת שנת תרנ"ה שחל בשב"ק פרשת שמות נשלמו "חידושים של אמירת קדיש. ככלות השנה הראשונה, בשבת פרשת וארא בשנת תרנ"ה, טרם התחיל מרן מהר"י ז"ע לומר תורה על שולחנו הקדוש, הקדים וסיפר, כי פעם אחת היה הרב הקדוש הרמ"ק על הציון של רבי שמעון בן יוחאי. וביקש לומר שם דברי-תורה, אמר איך הנני יכול לעמוד במקום קדוש כזה ולומר דברי תורה, אלא העצה היא להתלבש בנשמת רבי שמעון בר יוחאי, ובכח זה אוכל לומר דברי תורה, ולאחר מכן המשיל הרמ"ק בדברי תורה.

כשסיים כ"ק מרן מהר"י ז"ע דברים אלו, שהה כמה רגעים, ופתח ואמר כדברים האלה:

"וידבר אלקים אל משה, ויאמר אליו אני ה'" (שמות ו, ב). ובתרגום יונתן: **"ומילא ה' עם משה ואמר ליה, אָנָּה ה' היא דאִתְגַּלְיִיתִי עֲלֶיךָ בְּגוֹ סִינַי וְאִמְרִית לֵךְ אֲנָּה ה'."** ויש להבין הקשר והשייכות הפסוק עם התגלות הקב"ה בסנה.

גם יש להבין מה שהביא ברש"י: **"דיבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה."** והרי משה

רבינו היה רעיא מהימנא, וכי יכול היה לשתוק ולהחריש בראותו את קושי השעבוד שהכביד פרעה על בני ישראל, ומדוע נתפס על דבריו שאמר מתוך צערו על צרתם של ישראל.

אכן הכוונה, שהקב"ה דיבר איתו משפט על כך שלא התפלל על צערה של השכינה הנתונה עמם בצרה (גלו מצרים - שכינה עמהם" מגילה טו, א).

וזהו: **"דיבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה"**, כלומר, על זה שהצטער בצרתם של ישראל בלבד.

וענין זה שהקב"ה מצטער בצערם של ישראל, נתגלה למשה רבינו במראה הסנה (יירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה" - וברש"י: **"ולא באילו אחר, משום עמו אנכי בצרה"**). וממילא כאשר ניתוסף צער לישראל, הרי ניתוסף גם צער להשכינה. וזהו כוונת התרגום: **"אָנָּה ה' היא דאִתְגַּלְיִיתִי עֲלֶיךָ בְּגוֹ סִינַי"** - כי במראה הסנה נתגלה לך שהשכינה מצטערת בצערם של בני ישראל, ולכן היה לך להתפלל על כך שעם הכבדת השעבוד ניתוסף צער השכינה. **והרי כאשר מתפללים על צער השכינה נושעים תיכף ומיד.**

נופת צור

וַיֹּאמְרוּ הַחֵרֶטֶם אֶל פְּרֻעָה, אֲצַבֵּעַ אֱלֹקִים הוּא, וַיִּחַזַק לֵב פְּרֻעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' (וארא ח, טו).

ובתרגום יונתן: **"וַיֹּאמְרוּ אֵיטְסִינְגִי פְרֻעָה, לֹא מִן פֶּחַ גְבוּרַת מֹשֶׁה וְאֶהְרֵן הָיָא, אֲלֶלְהוּ מִחָא מִשְׁתַּקְחָא מִן קָדְשׁ יְיָ הָיָא."**

אחד מעיקרי היסודות של עבודת המאונה בצדיקים (י"ג) בך אימינו לעולם" ש.מות יט, ט) הוא, להאמין בלב שלם בכוחו ורב חילו של הצדיק, שביכולתו לגזור גזירות ולבטלם, כאמרו ז"ל (מועד קטן טו, ב): **"צדיק מושל ביראת אלוקים (שמואל ב, כג. א) - מי מושל ב', צדיק. שהקב"ה גזור גזירה, והצדיק מבטלו"**. כי השי"ת מסר הטבע בידו לעשות בו כרצונו, לשדד מערכות ולחולל שינויים מנוגדים למנהגו של עולם. ומכאן יפה כוחו, להמשיך ישועות ולבטל גזירות רעות גם כשכבר יצאו לפועל.

וכפי שכתב הרמ"ק מראדאמסק ז"ע בספר תפארת שלמה (לשבועות): **"וזהו אחת מהאמונות החזקות שבדינינו, ואם אחד אינו מאמין בה - אינו בכלל יהודי!"**

כסמיכין לך היו ה"ושבים" בבעלזא מטעמים, כי אכן משום כך הוכו החרטומים במכות נוספות לפי שכחשו בכח ממשלתו של הצדיק, דלכאורה יפלא מדוע הוכו החרטומים במכות נוספות אחרי שכבר הודו ואמרו **"אצבע אלקים הוא"**. אלא תירצו את פשר הדבר, לפי דברי התרגום יונתן על הפסוק הנ"ל: **"ואמרו איצטנגיני פרעה, לא מן כח גבורת משה ואהרן הוא, אלהן מחא משתלחא מן קדם ה' היא, נמצא ההחרטומים כיחשו בענין של אמונת צדיקים, לכן למרות שאמרו 'אצבע אלקים הוא' שוב הוכו עד שלמדו לקח."**

מוסדות חסידי בעלזא נוף הגליל

פרשת וארא תשפ"ג גיליון 114

יבו כְּעַמִּיר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲמַר אֶל אֶהְרֵן נִטָּה אַתְּ יָדְךָ בְּמַטְּךָ (וארא ח, א).

הנה, אמרו חז"ל: **"כל הכופר בטובתו של חברו, לבסוף כופר בטובתו של הקדוש ברוך הוא"**. מי שאינו מכיר טובה לחברו על מה שקיבל ממנו, סופו שלא יכיר בגודל וברוב החסדים והטובות שמקבל מאת ה'. המסגל לעצמו מידה זו של הכרת הטוב במה שמקבל מחברו, יודע גם להכיר בטובות הבורא. ומי ממושחת במידותיו והוא כפוי טובה "לבסוף כופר בטובתו של הקדוש ברוך הוא".

את הפסוק בספר דברים (כג, ח): **"לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו"**, פירש רש"י: **"לא תתעב מצרי מכל וכל, אף על פי שזרקו זכורים ליאור. מה טעם: שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק"**.

המצרים עינו את כלל ישראל והעבידו אותם בעבודת פרך שאין לשער את גודל הקושי שהיה בה, וכל זה מתוך כפיית טובה כלפי יוסף שהציל את מצרים מאבדון. למרות זאת הזהירה התורה אותו שלא לתעב אותם כשהנימוק הוא: **"שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק"**. בה בשעה שעם ישראל לא שש כלל לגור שם, שהרי רצו לצאת משם בכל מאודם ורק המצרים מנעו אותם מכן. אך הואיל ופועלו הנו בני ישראל מהאכסניא שנתנו להם המצרים, על כן עלינו להכיר להם טובה ולזכור להם את החסד שעשו עם ישראל בנותנם להם קורת גג.

לעומת המצרים, עמו ומואב לא נשתעבדו בעם ישראל כלל, למרות זאת הורחקו לדורות עולם. המצרים, שייסרו את ישראל והיו נוגשים בהם לא הורחקו לחלוטין מקהל ה'. עמו ומואב אשר לא נשתעבדו בישראל כלל, רק לא הכירו בטובה שעשו אבות אבותם של יוצאי מצרים לאבות אבותם - הורחקו לדורות עולם.

לעומתם, ציווי עם ישראל במידת הכרת הטוב, כולל את החיוב להכיר ב"טובה" שעשו המצרים לישראל בתוך כל ים הפורענות והצרות שהביאו עליהם. צאצאי צאצאיהם של יוצאי מצרים נדרשים להכיר בטובה זו עד סוף כל הדורות.

הכרת הטוב היתה, כידוע, הסיבה לכך שאת היאור הכה אהרן ולא משה, לפי משה חיבב היה להכיר טובה ליאור שהגן עליו בקטנותו: **"ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן - אמר ר' מנחום: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: המים, ששמרנו בשעה שהושלכת ליאור, לא ילקו על ידך"** (שמות רב ט, ד).

עד אמרו חכמים (שם ט): **"ויאמר ה' אל משה: אמור אל אהרן: נטה את מטך ורחק את עפר הארץ - אמר ר' מנחום: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עפר, שהגן עליך כשהרגת את המצרי, אינו דין שילקו על ידך"**.

דברי חז"ל אלו דורשים הסבר: איזו פעולת הטובה עשו המים והעפר למשה? הן הדומים איננו פועל כלל והאדם הוא המנצל את מגולותיו לשימוש. ועוד: הרי אין המים והעפר מרגישים בבזיונם, מה היא איפוא משמעותה של הכרת טובה לדומם שאינו מרגיש ואינו נהנה מזה?

ראים אנו, אומרים המפרשים, כי הכרת הטוב אינה מותנית כלל וכלל בכוונותיו ובטרחותיו של המטיב. אפילו אם הטובה באה מדומם או מאדם שנתכוון לעשות את הדבר לטובת עצמו, והשני נהנה ממנו רק בדרך אגב גם אז ישנה חובה להכיר לו טובה".

וכך כותב ה"חינוך" (מצוה לג) ביסוד מצות כיבוד אב ואם: **"משרשי מצוה זו שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה; ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים; ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, וגם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו"**.

הרי לנו בזה דוגמא לטובה הניתנת על ידי אנשים הנהנים בעצמם מן הדבר. אין ספק, שההורים נהנים מעצם הטיפול והדאגה לילדים, ואף על פי כן אין זה גורע במאומה מחיוב הכרת הטוב שצריך הבן להכיר להוריו - עד שהחיוב הזה הופך להיות משרשי המצוה הגדולה והחשובה: כיבוד אב ואם.

והריקתי לכם ברכה עד בלי די

טנא מלא ברכות יחולו על ראש ידינו המחנך המוכשר, הנושא בעול חינוך התלמידים, בניהול התלמוד תורה במסירות ונאמנות וברוב כשרון ותבונה ה"ה מוה"ר ר' משה מליק שליט"א

מנהל התלמוד תורה דחסידי בעלזא בעיר נוף הגליל

לרגל שמחת אירוסים בנו החתן יהושע נ"י, עב"ג הרה"ח ר' בעל הרשטיק שליט"א למזל"ט.

ותהי נא ברכתינו לראשו עטרת, שיזכה לשבוע שמחות לשם ולתפארת, רוב נחת דקדושה כגפן אדרת, ולהמשיך בחינוך צעירי צאן-קדשים, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת במדה מרובה וגדושה, באין מחסור כל, אמן.

לנפץ את הבועה (מאמר אחרון בסדרה)

דברי חזיון והדרכה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(מכתב קודש שטייעדיגע תורה - חלק יב)

- בתי מדרשות וקהילות [קבוצות] לאנשי שלומנו -

התורה להשם יתברך, פי לנכח רבני הצבור עמלו העסקנים להעמיד

מתנת וסדר קבוע של יסוד בתי מדרשות ומנוי מו"צים ומשפיעים, וזהו

תקון גדול לטובת האברכים, פי גורנו אנו נחוץ מאד שכל אחד ישמך

להקבירה של בני גילו ולעבדו יתברך שמו בצומת חדא עם יראי ה', איש

את רעהו ועזרו ולחזיו יאמר חזק.

ולכן אכן טוב הדבר ליסד בכל הערים שטיבלעך לאברכים בני אותו

גיל שבו יתאגדו האברכים להקבירה אחת במסגרת השטיבל, במקומות

שיש בשטיבל צבור גדול, נכון ליסד פמה קבוצות למטרה זו.

* * *

יש להעמיד משפיעים שיעמדו בראשות השטיבל או הקבירה,

שיעמדו בקשר עם האברכים להיות להם לאון קשבת ושיוכלו להתיעץ

אתם בשאלות ולבטים בעניני השקפה והדרכה והנהגת הבית בדרך

התורה והחסידות, וכל זה הנו טובה גדולה לאברך ולבני ביתו וליוצאי

חלציו.

* * *

ולכן אבקש מאד (ו) מאת האברכים לסייע לבצע ענין זה, ולשמך

פעלה עם העסקנים הממנים על כך בכל עיר ועיר, לטובתכם

ולחולתלכם. ולהרבות פעלים להכניס רוח של חיות וקדושה בין פתלי

בית המדרש ובקרב בני הקבוצות, פרי שאכן יפיקו מזה תועלת מרבה

ולתועלת ברוחניות וגשמיות בדרך התורה והיראה והחסידות.

מזל טוב וגדליא יאה

טנא מלא ברכות שגורה בואת קרם האישי על העדה, איש האשכולות, המוסר נפשו ורוחו לבינון קרייתנו הק' וכל צבאותיה

כש"ת מוה"ר הגאון רבי נפתלי אופמאן שליט"א

רב דקרייתנו המעטיה, דומ"ץ דקהל מחזיקי הדת בא"י

לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס נכדו הבה"ח כמר מנחם מענדל נ"ב בן

חתנו ידידנו הנכבד הר"ר שלום דינפלד הי"ו, לנועם עול התורה והמצות

ויהי רצון שיוכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ולהמשיך

בפעליו הברוכים, מתוך אושר ועושר, נחת והרחבת הדעת, וכל

מילי רמיטב, באין מחסור כל, אמן.

ברכת 'מול טוב' לנכבה, שגורה בואת לכבוד ידידנו הנעלה

הרה"ח ר' מאיר עקיבא שטרן שליט"א

לרגל שמחת הולדת הבת למזל"ט ובשעת"מ

ולאבי הרה"ח ר' שלום דוב שטרן שליט"א - ירושלים

ולחתנו הרה"ח ר' יעקב משה בורגן שליט"א - אשדוד

יה"ר שיוכה לרוות רוב נחת דקדושה, מתוך אושר ועושר, ולכל

למילי רמיטב, במרה מרובה וגרושה, באין מחסור כל, וכט"ס.

בתוך 'בועה'

ילד נולד אנוכי. כל העולם נע סביבו. הוא רק מציץ, וכבר מקבל את כל מבוקשו, ובתמורה אינו חייב להחזיר כלום. בדרך כלל, הילד קולט לאט לאט שיש עולם סביבו, יש אחים שמקיפים אותו... המשבר העיקרי הוא כשנוסף ילד למשפחה, והוא חייב לפנות לו מקום. כאן נראה ילדים מתמרדים, בוכים, מציקים, מנסים בכל הכוח לשמר את המקום, אבל לאט לאט הם משלימים עם העובדה שיש עוד אנשים בעולם, אני לא לבד!

בהמשך הם לומדים לחלוק חדר עם האחים, לומדים לעזור, לקחת חלק בתפקידי הבית, וכך מתפתחות יכולות של נתינה, התחשבות, הבנה וכו'. ילדים שלא חוו תהליך זה בצורה בריאה עלולים להישאר אנוכיים...

(לעיתים זה קורה בשל נסיבות החיים, כמו בן יחיד שנשאר בסטטוס זה כל החיים, או מעמד כלכלי גבוה שלא דרש עזרה והתחשבות. אבל כמובן, גם במקרים כאלו ההורים יכולים וצריכים להסמיע בילד את מידת החסד בדרכים מגוונות, ולזכור כי ביכולתם להגיע לתוצאות מופלאות אף יותר מהאחרים...)

מצב נוסף היוצר אנוכיות עלול להיות כשילד מאבד בבת אחת את מעמדו. הוא קולט לפתע כי אינו מעניין אף אחד, ואם לא ידאג לעצמו, אף אחד לא ידאג לו. ילד כזה, דווקא מחוסר תשומת לב, יפתח אנוכיות מחרידה, בבחינת: אם אין אני לי, מי לי... אם לא אדאג לעצמי, אף אחד לא יחשוב עליי.

אבל במקרים רבים האופי האנוכי הוא פשוט עניין של מידות רעות. יצר לב האדם רע מנעוריו, ופשוט חייבים לעמול כדי להפוך לאנשי חסד. (חובה לציין שיש מקרים שבהם מדובר בהפרעה אישיותית בשם נרקיסוז, המתאפיינת באנשים העסוקים אך ורק בעצמם, ולכן במקרים קיצוניים פונה לאבחון ולטיפול מקצועי.)

בעניין זה, כמו בתחומים רבים, צריך לעבוד עם מוח ולא עם כוח. אם רק נכריח ילד לתת ולוותר, הוא יפתח ריאקציה, ויהיה אנוכי עוד יותר. רק אם נצליח לגעת בשורש, לשנות את התפיסה הפנימית של הילד, נצליח להוציא אותו מהבועה של האנוכיות ולגרום לו להיות אדם המכיר את מקומו, וגם מתחשב, אכפתי ודואג לסביבתו.

כשהשטיל עדיין רך

כמו בכל דבר, ככל שנתחיל לחנך כבר בגיל צעיר

יותר, הדבר קל יותר. ננסה להציג שורה של רעיונות לחינוך להתחשבות ונתינה.

* יצירת רוח של נתינה - כל ילד שוויתר, עזר, התחשב, זוכה בהמון יחס, כבוד והערכה. כך ילד לומד מצעירותו שלווותר - משתלם, שלווותר זה גדלות.

הסברנו שהאנוכי בעצם אוהב את עצמו ומרוכז בעצמו. כשאנו לוקחים כוח זה ומנתבים אותו לטוב, הילד בעצם מקבל הערכה וכבוד, דבר שהוא אוהב כל כך, אבל על דברים חיוביים, על נתינה, על יותר. המציאות תוכיח על אנשים רבים שהפכו להיות אנשי חסד כתוצאה ממחמאות והערכה שקיבלו.

* הסברה - נרבה להסביר שאנשים התורמים מיכולותיהם הם אהובים ומקובלים בחברה, ולהיפך, שהתנהגות אנוכית היא מקוממת, משניאה ומרחיקה. כשכל זה ייאמר בצורה עקיפה, ולא ברגע של מבחן הדברים יתקבלו ויופנמו.

בכלל זה, ככל שהילד מבין עד כמה הוא עוזר לחבר שבו הוא מתחשב, עד כמה הוא זה שבונה אותו, עד כמה אחיו הצעיר מעריך אותו - זה מעביר את הוויתור ממקום של הפסד לכאורה, למקום של רווח, לדמות שזקוקים לה.

* אחר הפעולות נמשכים הלבבות - נמנה את הילד האנוכי לתפקידים הדורשים נתינה. ניתן לו לחלק ממתקים לחברים, נמנה אותו כאחראי על פעולות התנדבות שונות.

אברהם אבינו לקח את ישמעאל, כשהכין את הבקר למלאכים. כלשון הפסוק: "ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער", ורש"י בשם המדרש - זה ישמעאל, לחנכו במצות (ב"ר מה. יג). אברהם אבינו הכיר את ישמעאל, וכדי לחנכו למידת החסד פשוט שיתף אותו בעשייה.

הרמב"ם בפירושו המשניות מלמד אותנו, שכלל שנחזור על פעולת חסד, כך היא תיקבע יותר בנפשנו. הרמב"ם פוסק שמי שיש לו אלף דינרים, לא יתנם לאדם אחד, אלא לאלף עניים, כדי לסגל לעצמו את מידת החסד. לענייננו, על ידי ריבוי פעולות חסד הופכים לבעל חסד.

* דוגמא אישית - ילד החי בבית שבו רוח התנדבות, סופג זאת בלי מילים. כשילדינו רואים איך אנחנו מתחשבים, מוותרים על נוחיות כדי לעזור לזולת, ובמיוחד כשה נעשה במסגרת הבית, ולא רק בחוץ, כשכולם רואים - הם לומדים לעשות חסד.

נועם אור השבת, נשמעו דברים מלהיבים במעלת קדושת אות ברית השבת מאת הרה"ג הדומ"ץ שליט"א.

מבעלזא לבעלזא: עם ההתפתחות המבורכת של קהילתנו הק' בנוף הגליל, התקבלה בשורה מונינה על התקדמות ייסוד הקו החדש 956 אשר יסע ישירות מקרית בעלזא בנוף-הגליל אל הר הקודש בירושלים, בעז"ה החל מהשבועות הקרובים. זאת לצד קו 955 היוצא גם הוא מקרייתנו הק' לכיון ירושלים.

אווירא דירושלים: התרגשות מוגברת לקראת סיום מסכת ברכות בתלמוד ירושלמי, כאשר זכתה קהילתנו הק', וקדושת המקום בו נתחברת התלמוד ירושלמי חזר וניער, ומספר 'מנינים' של אברכים נמנים על לומדי הדף היומי בירושלמי בשקידה ובהתמדה.

קשר יהודי: כמסורת בית בעלזא לפעול ולעסוק בקירוב קרובים ורחוקים, יוצאים תורת אברכים מאנ"ש - בברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - ללימוד משותף עם נוער הלומד במכונות אקדמיות בנוף הגליל, ללמדם דעת ולהחזיר בהם ערכי יהדות, להצית את נפשם ולקרב את לבם